

Mezi císařem a Bohem

Pán Ježíš a politika

Je dovolenou platit daň císaři - okupantovi, nepříteli Božího lidu? Jak odpoví člověk s mesiášskými (tedy osvoboditelskými) ambicemi? Pán Ježíš prohlédl léčku, kterou na něj nastražili, a zároveň odpověděl na nelehkou otázku.

MATOUŠ 22,15-22

JAN ASSZONYI

MEZI CÍSAŘEM A BOHEM

PÁN JEŽÍŠ A POLITIKA – JE DOVOLENO PLATIT DAŇ CÍSAŘI?

| Kázání: Matouš 22,15-22 | Čtení: Ř 13,1-8

Introitus

Žalmy 130:1-2

Poutní píseň. Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, 2 Panovníku, vyslyš můj hlas! Kéž tvé ucho pozorně vyslechne moje prosby. 3 Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo obstojí, Panovníku?"

Píseň KK 105,1.sloka

Čtení – modlitba

Žalmy 130:4-8

Ale u tebe je odpuštění; tak vzbuzuješ bázeň. 5 Skládám naději v Hospodina, má duše v něho naději skládá, čekám na jeho slovo. 6 Má duše vyhlíží Panovníka víc než strážní jitro, když drží stráž k jitru. 7 Čekej, Izraeli, na Hospodina! U Hospodina je milosrdenství, hojné je u něho vykoupení, 8 on vykoupí Izraele ze všech jeho nepravostí.

Modlitba

Přivítání a uvedení neděle

+ přivítání hostů a domácích

+ téma neděle:

V pátek a sobotu jsme měli při volbách příležitost ovlivnit svým hlasem vedení kraje. Ptali jsme se koho volit a myslím, že nám to - nejen křesťanům - přišlo nesnadné.

Jaký postoj měl Pán Ježíš ve své době k současnému politickému dění? Činil nějaké politické výroky či rozhodnutí? Jednou ho jeho odpůrci k politickému výroku a postoji donutili. Na první pohled upřímná otázka měla

zničit vliv Pána Ježíše a nakonec i jeho samotného. Jaký politický postoj zaujal Pán Ježíš, když se ho zeptali na to, zdali může věrný Izraelita dávat odvádět daně okupačnímu římskému císaři? - Pán Ježíš, jak jinak, odpověděl také otázkou a ta bude východiskem dnešního zvěstování.

Než budeme číst evangelijní příběh, zaposlouchejme se do apoštolského učení o vztahu církve a státu, jak ho zaznamenal apoštol Pavel v listu Římanům.

První čtení – Petr Kratochvíl

Ř 13,1-8

Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha, 2 takže ten, kdo se staví proti vládnoucí moci, vzpírá se Božímu řádu. Kdo se takto vzpírá, přivolává na sebe soud. 3 Vládcové nejsou přece hrozbou tomu, kdo jedná dobře, nýbrž tomu, kdo jedná zle. Chceš, aby ses nemusel bát vládnoucí moci? Jednej dobře, a dostane se ti od ní pochvaly. 4 Vždyť je Božím služebníkem k tvému dobru. Jednáš-li však špatně, máš proč se bát, neboť nenese meč nadarmo; je Božím služebníkem, vykonavatelem trestu nad tím, kdo činí zlo. 5 Proto je nutno podřizovat se, a to nejen z bázně před trestem, nýbrž i pro svědomí. 6 Proto také platíte daň. Vládcové jsou v Boží službě, když se drží svých úkolů. 7 Dávejte každému, co jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; úctu, komu úctu; čest, komu čest. 8 Nikomu nebuďte nic dlužní, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon.

Píseň KK 295, 1.a3. sloka ... + odchod dětí do besídky

Čtení evangelia

Matouš 22,15-22

Tehdy farizeové šli a radili se, jak by Ježíšovi nějakým slovem nastražili léčku. 16 Poslali za ním své učedníky s herodiány, aby řekli: "Mistře, víme, že jsi pravdivý a učíš cestě Boží podle pravdy; na nikoho se neohlížíš a nebereš ohled na postavení člověka. 17 Pověz nám tedy, co myslíš: Je dovoleno dávat daň císaři, nebo ne?" 18 Ale Ježíš poznal jejich zlý úmysl a řekl: "Co mě pokoušíte, pokrytci? 19 "Ukažte mi peníz daně!" Podali mu denár. 20 On jim řekl: "Či je tento obraz a nápis?" 21 Odpověděli:

"Císařův." Tu jim řekl: "Odevzdejte tedy, co je císařovo, císaři, co je Boží, dejte Bohu."
22 Když to slyšeli, podivili se, nechali ho a odešli.

Pěvecký sbor

Tobě, Bože chvála

Kázání – Mezi císařem a Bohem

1. Politická past na Ježíše

Pánu Ježíši během jeho života lidé kladli různé otázky, a to z různých motivů. Ta dnešní, kterou si z Písma připomínáme, byla velice jednoduchá, přitom ovšem nadmíru zálučná: „Je dovoleno dávat daň císaři anebo ne?“ Jak přistoupí Pán Ježíš k této otázce? Přístupů je více:

Špičky ve svých oborech dostaly na konferenci zálučný dotaz: "**Kolik je 2x2?**" **Strojař** vytáhl logaritmické pravítko, chvíli s ním laboroval a pak říká: "Je to 3.99." **Fyzik** nahlédl do tabulek, vložil problém do svého počítače a po chvíli oznamuje: "Výsledek leží mezi 3.98 a 4.02." **Matematik** se chvíli soustředí a nevnímá vůbec nic okolo, a pak pravi: "Odpověď nevím, ale jsem si jist, že existuje." **Filozof**: "Co tím myslíte, 2x2?" **Logik**: "Prosím, definujte 2x2 přesněji." **Účetní** zavřel všechna okna a dveře, opatrně se rozhlédl a ptá se: "A kolik CHCETE, aby to bylo?" [Evangelikál možná dodá: „Na tom nezáleží, hlavně, aby byl spasen svět.“]

Ke každé otázce - i té nejjednodušší - je možno přistupovat různě. Z hlediska odpovědi Pána Ježíše na danou otázku, se tato zdá být v posledu jednoduchá, ale ono tomu tak nebylo. Otázka po tom, zdali je možno dávat daň císaři anebo ne, byla velice *citlivou politickou otázkou*.

Odpoví-li Pán Ježíš, u něhož mnozí vycítili Mesiášské ambice (tedy politicko-společenské osvoboditelské ambice), **ANO**, pak ony mesiášské ambice pohřbí a ztratí popularitu mezi lidmi. Zklame jejich naděje. Mnozí židovští současníci Pána Ježíše věřili, že platit daně císaři znamená zpronevěřit se Hospodinu a jeho zákonu (že je to modloslužba). *Odpoví-li NE*, pak se to sice bude líbit Židům, ale zároveň se Pán Ježíš přihlásí k revolucionářům, upadne v nemilost Říma a stane se nepřitelem císaře.

Pravděpodobnost, že by to zůstalo u takto veřejné postavy bez povšimnutí, je mizivá. O Pána Ježíše by se postarali Římané. Zmizel by ze scény, a to těm, kdo navedli mladé učedníky, aby otázku položili, šlo! Ať už by tedy Pán Ježíš odpověděl jakkoli, ztratil by vliv.

Příběh, v němž se Pán Ježíš dostává na rozhraní politiky, má *dvě roviny - vztahovou a věcnou*, přičemž, o tu věcnou, zdá se, vlastně ani moc nejde. Pán Ježíš nakonec vyřeší i samotný problém, který mu byl prezentován, a zdálo se, že nemá dobré řešení. To první čeho si ale musíme v tomto příběhu povšimnout, je *zlý úmysl*.

Nám lidem se někdy hodí těžké otázky a používáme je, abychom dostali druhé do úzkých, případně je znemožnili, zdiskreditovali či zničili. Pán Ježíš konal dobré dílo - odpouštěl hříchy, uzdravoval, vykládal zákon způsobem, který byl k životu. Toto dobré dílo jakoby neviděli jeho odpůrci. Těžká politická otázka se jim hodí jako prostředek zničení dobra, které Pán Ježíš působil.

Myslím, že s podivem kroutíme hlavou nad tím, *kde se bral onen zlý úmysl* v mysli farizeů, zákoníků - těch nejzbožnějších své doby; souvěrců, soukmenovců. Asi bychom se divili méně, kdyby Pán Ježíš čelil nepochopení pohanských Římanů a byl jimi pronásledován. Římané se ho - jakkoli jimi byl nakonec popraven - zastávali a bránili ho. Zlý úmysl u těch, u kterých bychom to čekali nejméně, to nás překvapuje. Zlý úmysl nejbližších.

Domnívám se, že v tomto ohledu onen příběh není pouze dávným záznamem toho, co se dělo kdysi. Je to zrcadlo našeho života. Znovu a znovu si do života sboru, církve, ekumeny či společnosti potřebujeme připomínat slova apoštola Pavla, která jsme četli ve středu při biblické hodině: *„Ale pravdu číníce v lásce, rostme v něj všelikterak...“* (Efezským 4,15).

Tam, kde chybí cit pro pravdu a její hledání, rostou zlé úmysly. Tam, kde chybí láska, ústí obvykle uskutečňovaná „pravda“ do zlých činů. Buďme vůči sobě pravdiví v lásce, jako byl pravdivý v lásce ke všem lidem - také k nám - Pán Ježíš. A první místo, kde to platí a kde se toto má uskutečňovat, jsou ti nejbližší, s kterými žijeme.

2. Buď anebo?

Pán Ježíš rozpoznal zlý úmysl a okomentoval ho. Neodpověděl ovšem ve smyslu: „Na hloupé otázky odpovídat nebudu.“ Síla reakce Pána Ježíše je v tom, že těžkou otázku - otázku, která nakonec mnohé opravdu upřímně trápila - vzal vážně a odpověděl na ni.

Odpověděl otázkou, která vrhla celou problematiku do úplně jiného a nečekaného světla. Tak, jak viděl problém on, ho, zdá se, nikdo jiný neviděl.

Svým postojem odhaluje, že už *samotná otázka je vlastně položena špatně* a vede do slepé uličky. Staví totiž člověka před volbu „*BUĎ-ANEBO*“. Pán Ježíš svou otázkou a odpovědí, ukazuje, že existuje ještě jiná varianta než předložené „*BUĎ-ANEBO*“. Správná otázka, zajímá-li nás vztah státu a církve, Boha a císaře, zní: „Jaké místo hraje v životě věřících a církve císař, a jaké Bůh?“

„Či je obraz na penízi? Císařův. Dejte proto císaři, co je jeho a Bohu, co patří jemu“. Pán Ježíš touto nečekanou odpovědí říká, že zde není „*BUĎ-ANEBO*“, že *císař a Bůh nestojí nutně proti sobě* a my zde nestojíme před neřešitelnou volbou, když na jedné straně žijeme na tomto světě, ale chceme na druhé straně mít naději na věčnost. Je zde ještě jiná varianta než „*BUĎ-ANEBO*“.

Císař/stát má svou legitimitu od Pána Boha. A o místě Pána Boha v životě, o tom by snad nemělo být pochyb (alespoň ne v kontextu rozhovoru Pána Ježíše). Každý (císař i Pán Bůh) má své místo v lidském životě a každý si od nás cosi zasluhuje.

Pán Ježíš problematiku vztahu „státu a církve“ nerozvíjí do všech podrobností, které se nám vybaví zvláště s ohledem na totalitní režimy. S ohledem na celé jeho působení se ukazuje, že politikou se příliš nezabývá. V tuto chvíli dává císaři pod tlakem okolností obecně jeho legitimní místo v životě. Hlavním posláním Pána Ježíše však je to, aby člověk dal Bohu, co je jeho. Pán Ježíš, domnívám se, neřeší a příliš neobhájuje císaře, nýbrž především a na prvním místě vztah k Hospodinu, Bohu Izraele: „Bohu dejte, co je jeho, co patří jemu.“ Když už se zeptali na císaře, budiž. Jeho působení je ovšem zaměřeno jinam - k Hospodinu. Mnohem více ho zajímá, jak být věrný Bohu, jak jeho uctít.

3. Odešli překvapeni

Posluchači Pána Ježíše odcházeli udiveni. A spíš než s otázkou, jak je tomu s placením daní císaři, s otázkou, zdali dávají Bohu to, co mu patří. Pán Ježíš to v dané situaci nijak nerozvíjí. Čeká, že se jeho posluchači, zbožní Izraelci (alespoň navenek) dovtípí.

My se přesto můžeme pokusit alespoň v hrubých obrysech naznačit, co patří Hospodinu: celá mysl (smýšlení - vlastní úmysly!), celé srdce a duše (zbožnost a úcta) a všechna vlastní síla, zkrátka Pánu Bohu patříme celí, takoví, jací jsme. Dát Bohu, co mu patří, znamená dát mu prostor v životě - otevřít mu prostor své mysli, svého úsilí. Znamená to hledat jeho království na této zemi. Znamená to pokoru vůči svým vlastním názorům, pohledům a praxi.

S tímto úsilím dost možná zjistíme, že v mnoha oblastech našeho života, kde máme dojem, že stojíme před volbou „BUĎ-ANEBO“, se otevře ještě jiná perspektiva - perspektiva Boží moudrosti, která míří svým jedinečným způsobem do nedokonalého, komplikovaného, ne černobílého nýbrž šedivého světa, v němž se leckdy trápíme pokusem o černobílá řešení.

Boží evangelium, které Pán Ježíš přinesl, bylo pro život. Nepopíralo pozemský kontext života. Přinášelo uvolnění a svobodu i v těžkých eticko-spoločenských otázkách. Směřovalo ovšem z pozemského k věčnému Bohu. Pán Ježíš přišel, aby nabídl pohled na naše pozemské úsilí a na naši zbožnost z Boží perspektivy. Dává legitimitu pozemskému, které je potřeba žít v Boží pravdě a Boží lásce. Tak se lidský život stává darem pro Pána Boha.

Ř 13, 7 Dávejte každému, co jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; úctu, komu úctu; čest, komu čest. 8 Nikomu nebudte nic dlužni, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon.

